

เทคนิคปลูกอ้อยด้วยระบบน้ำบาดเพิ่มผลผลิต 20 ตัน/ไร่

ของ “สมบัติ ศรีจันทร์รัตน์” จ.นครราชสีมา

ในปีการเพาะปลูกที่ผ่านมา ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกอ้อยประมาณ 10.1 ล้านไร่ มีผลผลิตอ้อยที่นำเข้าสู่กระบวนการผลิตน้ำตาลทรายประมาณ 103.7 ล้านตัน อ้อยเป็นพืชเศรษฐกิจที่ให้ผลตอบแทนสูงเพราะการปลูกอ้อย ลงตอใหม่จะสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 3-4 ครั้ง และไปอ้อยยังสามารถใช้ปรับปรุงดินได้เป็นอย่างดี อ้อยจึงเป็นพืชที่คุ้มค่ากับการลงทุนกว่าพืชไร่อื่นๆ

เกษตรกรตัวอย่าง ปลูกอ้อยได้ 20 ตัน/ไร่
ใครๆก็ปลูกอ้อยได้แต่ปลูกอ้อยให้รวยต้องมีเทคนิคการปลูกดูแลที่เหมาะสม เหมือน **คุณสมบัติ ศรีจันทร์รัตน์** แห่งหมู่บ้านหัวทำบ ต.หนองบุนนาค อ.หนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา เกษตรกรตัวอย่างรายนี้ ประสบความสำเร็จในการทำไร่อ้อยได้อย่างน่าทึ่ง เพราะสามารถปลูกอ้อยที่มีผลผลิตมากถึง 20 ตัน/ไร่

คุณสมบัติ มีอาชีพทำไร่อ้อยมานานสิบปีแล้ว ระยะเวลาเขาปลูกอ้อยที่อำเภอพิมาย เนื้อที่ประมาณ 1,000 ไร่ ตัดอ้อยส่งขายโรงงานน้ำตาลในท้องถิ่น ต่อมาปี 2536 เขาเป็นเกษตรกรรายแรกที่เข้ามาบุกเบิกการปลูกอ้อยในพื้นที่ซึ่งเคยเป็นนามาก่อน **บ้านหัวทำบ ต.หนองบุนนาค อ.หนองบุญมาก จ.นครราชสีมา ด้วยพื้นที่ซึ่งเคยเป็นนาจึงเป็นที่ราบลุ่มดินเหนียว ไม่เหมาะกับการปลูกอ้อย** แต่เขากลับประสบความสำเร็จในการปลูกอ้อย สร้างความแปลกใจแก่ชาวบ้านในบริเวณนั้นอย่างมาก เนื่องจากไม่เคยเห็น ใครปลูกอ้อยในพื้นที่นามาก่อนนั่นเอง

เนื่องจากพื้นที่นา ซึ่งเป็นสภาพดินเหนียวนั้น การบริหารจัดการในไร่อ้อยทำได้ยากกว่าสภาพดินทราย จึงต้องกำหนดระยะเวลาการไถเตรียมดินให้ทันเวลากับสภาพอากาศ หากปลูกไปแล้วเจอฝนแล้ง ผลผลิตต่อไร่ก็จะลดลง หากเจอฝนตกดี ก็จะได้ผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น การปลูกอ้อยที่พึ่งน้ำฝนเป็นหลัก ทำให้ไร่อ้อย

ของคุณสมบัติมีผลผลิตที่ไม่แน่นอน โดยมีผลผลิตเฉลี่ย 12 ตัน/ไร่ ส่วนอ้อยปลูกใหม่มีผลผลิตประมาณ 14-15 ตัน/ไร่

คุณสมบัติ บอกอีกว่า การปลูกอ้อยในพื้นที่ภาคอีสานตอนบนซึ่งสภาพดินเป็นดินทรายจะให้ผลผลิตที่ดีมากถ้าเริ่มปลูกในช่วงเดือนตุลาคม เพราะอ้อยได้รับความชื้นมาก ต้นอ้อยจะเจริญเติบโตได้นานซึ่งแตกต่างกับพื้นที่ปลูกอ้อยของคุณสมบัติ ที่เป็นสภาพดินเหนียว เวลาที่ไถดินขึ้นมา ดินแห้งไปหมด เพราะดินขาดความชุ่มชื้น

หากไถในสภาพดินเปียก ดินจะไม่จับกับลำอ้อย ทำให้ต้นอ้อยไม่สามารถงอกจากได้เลย หากปลูกอ้อยรอฝน แล้วฝนไม่มาตามระยะเวลาที่กำหนดพืชน้ำอ้อยก็แห้งตาย ต้องรอฝนใหม่ 2 รอบในปีนั้น หากปลูกแล้วเจอน้ำท่วมขัง อ้อยก็เน่าตายได้เช่นกัน นี่คือนอุปสรรคสำคัญของปลูกอ้อยในสภาพดินเหนียว

ปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้คุณสมบัติต้องหันมาปรับปรุงระบบการผลิตใหม่ เพื่อช่วยให้ต้นอ้อยเติบโตได้ดี และมีผลผลิตสูง ต่อมาคุณสมบัติมีโอกาสดูงานการปลูกอ้อยในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีและสุพรรณบุรีที่นิยมปลูกอ้อยแบบยกร่อง โดยนำท่อน

คุณสมบัติ ศรีจันทร์รัตน์

พันธุ์อ้อยวางแล้วปล่อยน้ำตาม ปรากฏว่า ต้นอ้อยเจริญเติบโตงอกดีมาก เนื่องจากมีแหล่งน้ำชลประทานเข้ามาใช้ตลอดระยะเวลาการปลูก แต่ภาคอีสานขาดแคลนแหล่งน้ำชลประทาน **การขุดบ่อน้ำบาดาล หากแปลงอ้อยอยู่ไกลจากบ่อน้ำบาดาลมาก จะทำให้เพิ่มต้นทุนในการจัดการน้ำ คุณสมบัติจึงวางแผนบริหารจัดการน้ำในไร่อ้อย ด้วยการพัฒนาระบบการปลูกอ้อยแบบรดน้ำปลูกพร้อมท่อนพันธุ์อ้อยไปเลย**

ระยะแรก คุณสมบัติปลูกอ้อยแบบยกร่องแล้วให้น้ำรดตามร่อง ปรากฏว่า เสียเวลาในการทำงาน เมื่อนำรถไถเดินตามเข้ามาใช้ในแปลงปลูก รถอ้อยไปถอยมา ไปเหยียบท่อนพันธุ์อ้อยจนเสียหายอีกต่างหาก คุณสมบัติจึงคิดใหม่ทำใหม่ โดยนำท่อนพันธุ์อ้อยปลูกไปพร้อมกับ การนำสายยางให้น้ำรดตามและให้ปุ๋ยไปพร้อมๆ กัน ด้วย จากนั้นกลบดินตาม หลังปลูกไปได้ 10 วัน ท่อนพันธุ์อ้อยเจริญงอกงามขึ้นมาดีมาก เป็นแถวเสมอกันดี

เนื่องจากน้ำที่รดหลังปลูก อยู่ด้านล่างกับท่อนพันธุ์อ้อย ดินแห้งกลบอยู่ด้านบนก็มีอุณหภูมิกำลังพอเหมาะ ช่วยบ่มท่อนพันธุ์อ้อยให้เจริญงอกงามดี หลังผลกาทรดลงปลูกเป็นตามเป้าหมายที่วางไว้ คุณสมบัติจึงตัดสินใจปลูกอ้อยในช่วงฤดูร้อน ประมาณช่วงเดือนมกราคม-เมษายน แม้ช่วงเวลาดังกล่าวจะมีอากาศร้อนมาก แต่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการปลูกอ้อยแต่อย่างใด แถมเทคนิคนี้ยังสามารถปลูกอ้อยได้ตลอด ขณะที่เพื่อนเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงไม่สามารถปลูกอย่างคุณสมบัติได้

เคล็ดลับการปลูกอ้อยด้วยวิธีนี้ คุณสมบัติจะปลูกอ้อยโดยวางท่อนพันธุ์ลึกลงไปประมาณ 30 ซม. น้ำที่ไหลตามลงไปจะทำให้ดินเหนียวละเอียด เมื่อโดนน้ำ ดินจะจับท่อนพันธุ์อ้อยพอดี อ้อยก็จะงอกงามออกราก ฝนที่พื้นดินขึ้นมา เนื่องจากสภาพดินด้านบนแห้งสนิท จึงไม่มีดินเหนียวขึ้นมาบดท่อน ทำให้ต้นอ้อยเติบโตอย่างสม่ำเสมอสวยงาม

คุณสมบัติ กล่าวว่ หลังปลูกอ้อยระบบน้ำบาดแล้วได้ผลดี เจ้าหน้าที่โรงงานน้ำตาลนครบุรีจึงได้เข้ามาร่วมพัฒนาต่อยอดและนำประสบการณ์นี้เป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นเกษตรกรตัวอย่าง

คุณสมบัติและทีมงานเกษตรกรKBS

และชักชวนเพื่อนเกษตรกรชาวไร่อ้อยให้เข้ามาดูระบบการปลูกลักษณะนี้บ้าง ก็ได้ผลผลิตที่ดีไม่แพ้กัน

คุณสมบัติยังไม่หยุดนิ่งในการพัฒนาการปลูกอ้อย เขาได้คิดค้นวิธีการบ่มท่อนพันธุ์อ้อยก่อนปลูก โดยนำท่อนพันธุ์อ้อยมาวางแล้วเอาใบอ้อยปิดกลบ จากนั้นนำน้ำมาฉีดให้ชุ่มชื้น ปรากฏว่าลำอ้อยออกรากเท่ากันหมดทั้งลำ เมื่อนำท่อนพันธุ์ไปตัดปลูก จะงอกออกรากพร้อมกัน ทั้งโคนทั้งปลายงอกเท่ากันหมด สามารถนับตาได้เลย เวลาปลูกอ้อยจะงอกเสมอกันทั้งหมด ซึ่งการบ่มท่อนพันธุ์ลักษณะนี้ ควรทำก่อนปลูกประมาณ 6-7 วัน พอวางเข้าสู่วันที่ 10 จะสังเกตเห็นว่า ต้นอ้อยงอกพร้อมกัน ขณะที่เกษตรกรชาวไร่อ้อย รายอื่นๆ ปลูกไม่ได้ซึ่งจากช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นฤดูร้อนที่มีสภาพอากาศร้อนและแล้งมาก

นอกจากนี้ คุณสมบัติยังได้ทดลองปลูกอ้อยช่วงปลายฝนด้วยระบบน้ำบาดในแปลงนาระหว่างเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์ ก็ได้ผลผลิตที่ดี เพราะการใช้น้ำบาดเสริม ช่วยเพิ่มเปอร์เซ็นต์ความงอกได้ดี ทำให้มีผลผลิตมากถึง 20 ตัน/ไร่ ลดความเสี่ยงทำให้ต้นอ้อยสามารถเติบโตได้แม้้อัตราความชื้นไม่เพียงพอ ปัจจุบันคุณสมบัติมีพื้นที่ปลูกอ้อยของตัวเองประมาณ 250 ไร่ และเขาพื้นที่เพิ่มเติมอีก 200 ไร่ สามารถผลิตอ้อยได้ 10,000 ตัน โดยมีผลผลิต เฉลี่ยประมาณ 18 – 20 ตัน/ไร่

เป็นที่ทราบกันดีว่า การปลูกอ้อยที่จะช่วยในเรื่องการประหยัดต้นทุนการปลูกนั้น คือ การปลูกอ้อยปลายฝน เพราะการปลูกอ้อยปลายฝนนั้น ดินจะยังคงมีความชุ่มชื้นอยู่มากและเพียงพอที่จะสามารถข้ามแล้งไปจนถึงหน้าฝนได้อีกด้วย และหากต้องการเพิ่มผลผลิตให้การปลูกอ้อยนั้น ต้องมีการให้น้ำเพิ่ม คุณสมบัติจึงพัฒนาแหล่งน้ำในไร่อ้อยโดยเจาะบ่อน้ำบาดาล จำนวน 8 บ่อ ในแหล่งปลูกอ้อย โดยเน้นให้บ่อน้ำบาดาลอยู่ใกล้แนวสายส่งของการไฟฟ้ามากที่สุด เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการใช้พลังงาน เนื่องจากพลังงานไฟฟ้าประหยัดกว่าการใช้พลังงานจากน้ำมัน 2-3 เท่า

คุณสมบัติจ่ายค่าลงทุนเจาะน้ำบาดาลประมาณ 30,000บาท เพราะระดับน้ำใต้ดินไม่ลึกมากนัก ประมาณ 40 -60 เมตร ปริมาณน้ำจะอยู่ที่ประมาณ 10-15 ลบ.ม./ชม. อยู่ในระดับที่สามารถนำมาใช้ในไร่อ้อยได้อย่างพอเพียงสำหรับใช้ในช่วงเจอภัยแล้ง ค่ารวมจากบ่อน้ำบาดาลทั้งหมด 8 บ่อ ทำให้คุณสมบัติมีแหล่งน้ำใต้ดินสำรองประมาณ 230,000 ลบ.ม. สามารถใช้ได้นาน 3 เดือนหากเจอวิกฤตภัยแล้งขึ้นมา โดยจ่ายค่าพลังงานสูบน้ำประมาณ 15,000บาท/เดือน การเจาะบ่อน้ำบาดาลในครั้งนี้อาศัยแผนที่น้ำบาดาล จากกรมทรัพยากรน้ำบาดาล โดยเจ้าหน้าที่ของโรงงานน้ำตาลนครบุรี เข้ามาตรวจสอบแหล่งน้ำบาดาลและ

จัดหาผู้เชี่ยวชาญการเจาะน้ำบาดาลเข้ามาพัฒนาน้ำบาดาลให้กับเกษตรกร

เคล็ดลับอีกอย่างที่อยากบอกต่อของ คุณสมบัติ คือ หากสนใจใช้วิธีแบบนี้ รวดเร็ว ควรมีการบริหารจัดการแปลงให้มีระดับความลาดชันแตกต่างกัน ประมาณ 2% ซึ่งเหมาะสมต่อการส่งน้ำแบบ Gravity อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถส่งน้ำและระบายน้ำได้ในตัวทำให้อ้อยได้น้ำได้อย่างเต็มที่

นอกจากนี้การให้น้ำแบบรดร่องให้มีต้นท่อน้ำที่ดีที่สุด ควรมีอุปกรณ์การให้น้ำอย่างเหมาะสม เช่น ท่อส่งน้ำ บำสูบน้ำและต้นกำลัส่งสูบน้ำ (ไฟฟ้า, เครื่องยนต์) การให้น้ำวิธีนี้ใช้เวลาการให้น้ำนานที่สุด ในดินทราย จะใช้เวลาให้น้ำนานมาก ในเวลา 1 วัน อาจให้น้ำได้แค่ 1-2 ไร่ (ขึ้นอยู่กับ

ต้นกำลัส่งสูบน้ำ) วิธีนี้ ชาวไร่อ้อยนิยมใช้กันมากที่สุด เนื่องจากประหยัดค่าใช้จ่ายและวิธีการไม่ซับซ้อน แต่ต่อรายการใช้น้ำจะอยู่ที่ประมาณ 70 ลบ.ม./ไร่

คุณสมบัติ กล่าวทิ้งท้ายว่า การทำไร่อ้อยเป็นอาชีพที่สร้างรายได้มั่นคงและยั่งยืนมาก ทั้งนี้ เกษตรกรต้องมีเทคนิคการบริหารจัดการที่ดี ตั้งแต่การคัดเลือกพื้นที่ปลูก การบำรุงรักษาและการเก็บเกี่ยวอ้อย ขณะเดียวกัน ต้องอาศัยการสนับสนุนความรู้ทางวิชาการจากโรงงานน้ำตาล เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่ปลูกอ้อยของตนเองอย่างเหมาะสม เพียงเท่านั้นก็จะมีรายได้ก่อนโต และมีความสุขกับอาชีพทำไร่อ้อยอย่างยั่งยืนเหมือนกับผมได้ไม่ยาก **KBS และชาวไร่อ้อย เราจะเติบโตไปด้วยกัน**

เนื่องจากอุตสาหกรรมน้ำตาลทรายมีต้นทุนการผลิตที่ (Fixed costs) ค่อนข้างสูง โรงงานน้ำตาลแต่ละแห่งจึงพยายามจัดซื้ออ้อยในกระบวนการผลิตให้ได้มากที่สุดเพื่อลดต้นทุนต่อหน่วยลงในปี ที่ผลผลิตอ้อยลดลงเพราะผลกระทบจากปัญหาภัยแล้ง ทำให้เกิดแรงกดดันสูงในการซื้ออ้อยระหว่างโรงงานน้ำตาลที่อยู่ในเขตพื้นที่

ใกล้เคียง ทำให้โรงงานน้ำตาล มีต้นทุนค่าขนส่งอ้อยสูงขึ้น คุณถูกขูดรีดต้นทุนโค ผู้จัดการฝ่ายจัดหารวัตถุดิบโซน2 บริษัท น้ำตาลนครบุรี จำกัด(มหาชน) หรือKBS ดำเนินธุรกิจผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทราย มานานกว่า 50 ปีกล่าวว่า บริษัท น้ำตาลนครบุรี หรือ KBS ได้ดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Responsibility) และบริษัทภิบาล (Corporate Governance) คำนึงถึงความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ทุกกลุ่ม อันได้แก่ ชาวไร่ ชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม พนักงาน ภาครัฐ ลูกค้าและผู้บริโภค คู่ค้าและคู่แข่งและผู้ถือหุ้น อย่างครบถ้วน

จากกลยุทธ์ข้างต้น สายงานวัตถุดิบ จึงได้วางกลยุทธ์ผสมผสาน CSR ส่งเสริม สนับสนุนองค์ความรู้ตามหลักวิชาการ ให้ชาวไร่อ้อยสามารถลดต้นทุนและเพิ่มพูนผลผลิตอย่างต่อเนื่อง เรามุ่งมั่นที่จะเป็นทางออกของรายได้ที่ยั่งยืน (income solution) ยกกระดับคุณภาพชีวิตของชาวไร่ ให้มีรายได้ที่ยั่งยืน และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมทั้งมีความสะดวกสบายในการปลูกอ้อย

และขนส่งอ้อยให้โรงงานน้ำตาล

ดังนั้น KBS จึงเน้นให้ทีมงานช่างผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเข้าใจความต้องการของชาวไร่และนำวิทยากรความรู้เรื่องการปลูกอ้อยที่ถูกต้องส่งถึงชาวไร่ เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น รวมทั้งส่งเสริมปัจจัยการผลิต พัฒนาระบบชลประทาน ให้บริการรถไถ รถตัดอ้อย และลงทุนลานอ้อยเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งอ้อยของชาวไร่ KBS เน้นทำงานเป็นเพื่อนคู่คิดของชาวไร่ เมื่อพวกเขา มีรายได้ที่ดีขึ้น ย่อมขยายพื้นที่เพาะปลูกอ้อยออกไป ช่วยให้ KBS มีความมั่นคงทางวัตถุดิบ ทำให้ KBS และชาวไร่อ้อยเติบโตไปด้วยกัน ในลักษณะ win-win situation

ฝ่ายจัดหารวัตถุดิบของKBSได้วางแผนการผลิตล่วงหน้า3ปี โดยเน้นการขยายพื้นที่เพาะปลูกด้วยการเปลี่ยนพื้นที่นามาเป็นการปลูกอ้อย โดย KBS สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการทำไร่อ้อยเพื่อให้ชาวไร่ เตรียมแปลงปลูกที่ถูกต้อง ปลูกด้วยอ้อยสายพันธุ์ดีมีระบบน้ำที่เหมาะสมกับสภาพแปลง ส่งเสริมให้ชาวไร่บำรุงตออ้อยอย่างถูกวิธี โดยให้ปุ๋ยในช่วงเวลาที่เหมาะสม ปีละ 2 ครั้ง เพื่อให้ชาวไร่มีผลผลิตเพิ่มขึ้น

การขยายพื้นที่ปลูกอ้อย นับเป็นกลยุทธ์หลักของ KBS แต่การขยายพื้นที่ปลูกอ้อยมีปัญหาข้อจำกัดหลายประการ เช่น ราคาที่ดินที่ปรับตัวสูงขึ้น เป็นต้น บริษัทจึงหันมาสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนพื้นที่การปลูกพืชอื่นให้หันมาปลูกไร่อ้อยแทน เช่น สนับสนุนเงินกู้เพื่อส่งเสริมการปลูกอ้อย โดยผ่อนชำระแบบปลอดดอกเบี้ยในระยะเวลาที่กำหนด รวมทั้งสนับสนุนปัจจัยการผลิตอื่นๆ ที่จำเป็นของชาวไร่อ้อย เช่น พันธุ์อ้อย รถไถ เครื่องปลูกอ้อย ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง รถตัดอ้อย รถบรรทุก ฯลฯ

แปลงอ้อย

กลยุทธ์ต่อมา คือ ส่งเสริมให้ชาวไร่ลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตต่อไร่โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ 15 ตันต่อไร่ และปลูกอ้อยไว้ต่อในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี KBS จัดตั้งสถานีการเกษตรย่อย เพื่อให้ นักวิชาการเกษตรของบริษัทเข้าไปดูแลช่วยเหลือชาวไร่อย่างใกล้ชิดและครบวงจร ตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมการปลูกจนถึงการเก็บเกี่ยวและนำอ้อยส่งโรงงาน

KBS ใส่ใจด้านงานวิจัยพัฒนา อ้อยพันธุ์ดี การพัฒนาเครื่องจักรกลทางการเกษตร และบริษัททยอยลงและเผยแพร่แนวคิดการปลูกดูแลอ้อยของชาวไร่ตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้กลุ่มชาวไร่รายอื่นๆ ได้นำหลักคิดและแนวทางปฏิบัติไปทดลองใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตของตัวเอง รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มชาวไร่ เพื่อให้บริการเครื่องจักรกลทางการเกษตร รถบรรทุกและการขนส่งอ้อยอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานของ KBS มุ่งช่วยเหลือให้ชาวไร่มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพื่อช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้เติบโตอย่างแข็งแกร่ง เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสังคมและประเทศชาติอย่างยั่งยืน

แปลงอ้อยพร้อมตัดธันวาคม58